

EENKELE BIJZONDERE SLANGEN IN SHANGHAI ZOO

Eddy Even,
Tortelduif 20, 7827 NL Emmen

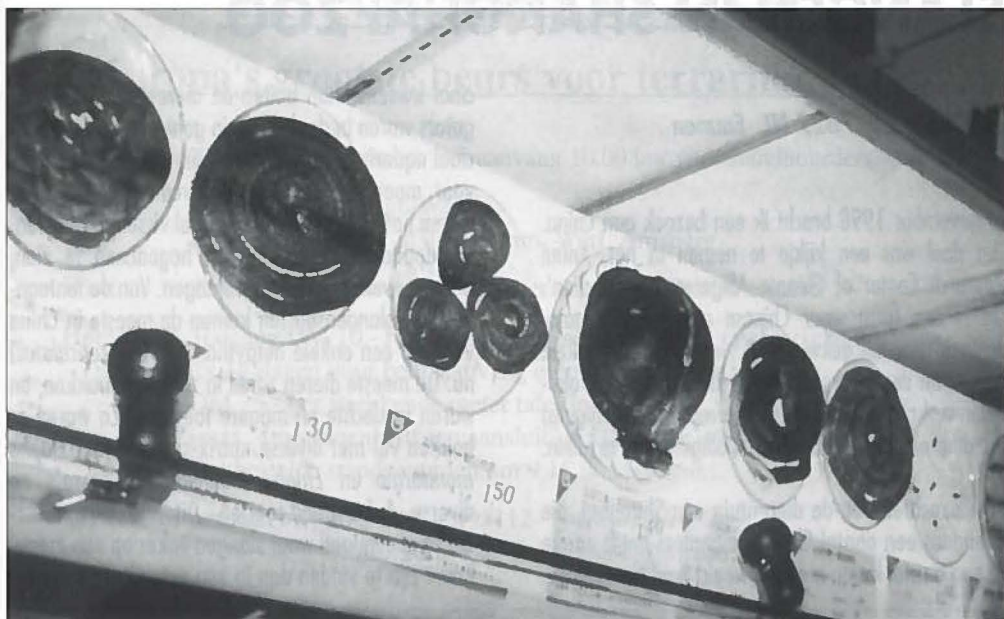
In november 1998 bracht ik een bezoek aan China. Het doel was een kijkje te nemen in het 'Anhui Research Center of Chinese Alligator Reproduction'. Dit is een farm waar Chinese alligators (*Alligator sinensis*) worden gekweekt. Ik was daar met enkele leden van de AG Krokodile van de DGHT (de krokodillenwerkgroep van een Duitse reptielenvereniging) om daar een aantal pasgeboren alligators op te halen.

We bezochten ook de dierentuin van Shanghai, die eveneens een aantal Chinese alligators heeft en die er een aantal keren mee gekweekt heeft in een spe-

ciaal kweekstation buiten de dierentuin. Deze alligators waren in de dierentuin gehuisvest in een speciaal aquarium en terrariumhuis, waar apart entree voor moet worden betaald (circa 45 cent). Daar waren natuurlijk een groot aantal vissen, amfibieën, schildpadden, krokodillen en hagedissen te zien, maar er waren vooral veel slangen. Van de tentoongestelde slangensoorten komen de meeste in China voor, op een enkele netpython (*Python reticulatus*) na. De meeste dieren zaten in zeer kale hokken, en waren in slechte en magere toestand. Zo waren er hokken vol met diverse matrix-soorten, met *Elaphe mandarina* en *Elaphe moelendorffi*, cobra's en diverse *Agkistrodon*-soorten. Dit had ik wel verwacht in een land waar slangen vaker op een menukaart zijn te vinden dan in een geschikt terrarium.

Agkistrodon blomhoffi siniticus. Foto: Eddy Even

Gedroogde slangen. Foto: Eddy Even

Toch waren er ook een paar opmerkelijke slangen te zien, die dan ook in betere verblijven waren gehuisvest. Zo werd er een albino/amelanistische rode kettingslang (*Dinodon rufozonatum*) tentoongesteld. Het was een mooi wit dier, met een rood vlekkenpatroon. De normaal gekleurde rode kettingslang wordt regelmatig geïmporteerd vanuit China, elk jaar zijn ze wel te vinden bij de diverse reptielenhandelaren.

Ernaast zat een grote en ogenschijnlijk gezonde stinklang *Elaphe carinata*, ook een albino/amelanistisch exemplaar. Dit dier was ongeveer 1,5 meter lang, en erg mooi geel/wit van kleur. Het was gehuisvest zonder andere dieren.

Later spraken we met een aantal medewerkers van de Zoo, de voedingsdeskundige en de manager van de dieren, en zij vertelden ons dat deze slang in

maart 1998 in de dierentuin was aangekomen, dus ruim een half jaar daarvoor. Het was hen niet bekend of het een man of een vrouw is, en er zouden geen kweekpogingen mee gedaan worden. Het dier was als volwassen exemplaar gevangen in een provincie in het zuiden van China, en vervolgens door dit provinciebestuur geschonken aan de stad Shanghai. De reden was dat er in maart in Shanghai een festival werd gehouden, gebaseerd op een liefdesverhaal over een groene en een witte slang. In dit kader paste deze witte slang daar dan mooi bij.

Zelf vond ik het opmerkelijk dat een opvallende slang als dit exemplaar in de natuur zo groot heeft kunnen worden zonder ten prooi te zijn gevallen aan roofdieren of slangenvangers, die het vooral op grote soorten zoals deze stinkslangen *Elaphe carinata* hebben voorzien!

ENKELE BIJZONDERE SLAGEN IN SHANGHAI ZOO

Verder zijn er volgens mijn informatie nog geen albino *Elaphe carinata* bekend; S. Broghammer noemt deze soort niet in zijn boek *Albinos* (1998, 70), en op de kweeklijsten uit de V.S., waar allerlei slangensoorten in de albino-variant worden aangeboden, ben ik ze niet tegengekomen.

Een andere opmerkelijke soort die werd tentoongesteld is de fea's adder (*Azemiops feae*). Er waren twee dieren, die er goed en gezond uitzagen, in een eenvoudig ingerichte bak. Deze mooie soort geldt als zeldzaam en wordt zelden of nooit gehouden. J. Mehrtens wijdt er in zijn boek *Living Snakes of the World* (1989) een hoofdstukje aan: de soort komt in bergachtige streken voor (boven de 700 meter) in het noorden van Burma en het zuiden van China. Het is een van de meest primitieve adders; ze heeft gladde schubben. De soort is al in 1888 beschreven, maar tot

1935 waren er maar vijf bekend bij de wetenschap. In 1985 werd er een klein aantal levende dieren aangeboden, deze waren gevangen in het noorden van Burma. Daarvan belandde een aantal bij slangenkwekers in de V.S., maar de dieren bleven niet lang in leven. Eén van deze dieren at een kleine, dode muis; wat deze soort in de natuur eet is niet bekend.

Azemiops lijkt op een colubride slang met haar ronde kop en grote kopschilden, lange staart en ronde pupillen. Het grootste gevonden exemplaar was 70 cm lang. Van de voortplanting is alleen bekend dat ze eieren leggen (Mehrtens, 1987, 299-300; Grzimek, 1973, VI, 530; Engelmann en Obst, 1981, 72). Ook van het gif en zijn werking is niets bekend, wel dat ze betrekkelijk korte giftanden hebben. Het aantal rijen schubben op de rug is slechts zeventien (Inger en Schmidt, 1958, 245).

Elaphe taeniura taeniura. Foto: Eddy Even

Er werd ons ook verteld dat het sinds enige tijd verboden is slangen (en schildpadden) voor consumptie op markten aan te bieden. Het leek erop dat dit verbod redelijk goed werd nageleefd: op een normale markt met levende kippen, konijnen en allerlei krabben en vissen werden geen reptielen (openlijk) te koop aangeboden. Op de zogenaamde 'Fish and Flower Market' werden wel zeer veel schildpadden aangeboden, maar dat waren allemaal kleine dieren, die dus geschikt waren als huisdier.... Opvallend waren de vele duizenden (!) jonge roodwangen (*Chrysemys scripta elegans*) die we zagen.

Er waren ook illegale handelaren, die hun waar aan de rand van de markt, vanuit sporttassen aanboden. Weer veel schildpadden, waaronder veel grote dieren, dus geschikt als voedsel. Deze mensen wilden ons eerst niet laten zien wat er in de tassen zat,

maar na een klein bedrag te hebben gegeven konden we toch alles zien en fotograferen. We zagen onder andere een aantal *Manouria impressa*, een heel mooie en zeldzame landschildpaddensoort. Er was ook een handelaar die op deze wijze slangen verkocht, dus vanuit een sporttas. Ook hier gaven we wat geld en konden in de tas kijken. Op een signaal van een handlangers pakte hij bliksemsnel zijn tas weer in en rende snel weg. Blijkbaar kwam er een controle of iets dergelijks. Later troffen we hem weer op een andere plek, en konden we de aangeboden slangen toen wél bekijken. Per soort waren ze verpakt in een soort stugge vitrage, zodat de slangen, hoofdzakelijk kleinere gifslangen, te zien waren. Het waren diverse *Agkistrodon*-, *Dinodon*- en *Natrix*-soorten en enkele cobra's, namelijk *Naja naja atra*. Het waren dus geen grote slangen voor voedsel, maar waarschijnlijk dieren bestemd voor

Elaphe carinata. Foto: Eddy Even

traditioneel medicijngebruik. In een warenhuis zagen we namelijk allerlei gedroogde slangen die verkocht werden voor diverse kwalen. De stukjes slang werden voor de ogen van de koper gemalen, om er zeker van te zijn dat je de juiste soort en een stuk echte slang koopt!

Waar wel consumptieslangen werden aangeboden was in duurdere restaurants, al dan niet verbonden aan een hotel, blijkbaar mag dat dan nog wel. In deze restaurants bevindt zich een complete dierenwinkel, met tientallen bakken met garnalen, kreeften, vissen, schildpadden (*Trionyx sinensis*), kikkers (*Rana catesbeiana*) en slangen. Er werd per restaurant een soort aangeboden: of *Elaphe taeniura taeniura*, of *Elaphe carinata*. Dit waren allen flink grote exemplaren. Een slang kost klaargemaakt circa f 40,-, alleen de rijke Chinees kan haar dus eten!

LITERATUUR

Brogghammer, S., 1998. *Albinos, Farb- und Zeichnungsvarianten bei Schlangen und andere Reptilien*. Chimaira Buchhandels-gesellschaft, Frankfurt am Main.

Engelmann, W.-E. und Obst, E., 1981. *Mit gespaltener Zunge*. Leipzig.

Grzimek, B., 1973). *Het leven der dieren, deel VI Reptielen*. Utrecht.

Mehrtens, J., 1987. *Living Snakes of the World*. New York.

Schmidt, P. en Inger, R., 1958. *De Wereld der dieren: Reptielen*. Den Haag.

Azemiops feae. Foto: Eddy Even